

Lovforslag nr. L 48. Fremsat den 26. oktober 1995 af Kirsten Jacobsen (FP), Kim Behnke (FP) og Annette Just (FP)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om banker og sparekasser m.v., lov om forsikringsvirksomhed og realkreditloven

(Afskaffelse af ministerudpegede bestyrelsesmedlemmer i pengeinstitutter, forsikringsselskaber og realkreditinstitutter)

§ 1

I lov om banker og sparekasser m.v., jf. lovbe- kendtgørelse nr. 182 af 20. marts 1995, som senest ændret ved lov nr. 368 af 14. juni 1995, foretages følgende ændringer:

1. § 9, stk. 1, affattes således:

»Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlem- mer.«

2. § 13, stk. 1, affattes således:

»Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlem- mer, der vælges af repræsentantskabet.«

3. § 13, stk. 2, affattes således:

»Bestyrelsesmedlemmer udpeges for højst 4 år ad gangen.«

4. § 13, stk. 3, affattes således:

»Bestyrelsesmedlemmer skal afgang senest 4 måneder efter udløbet af det år, i hvilket de er fyldt 70 år. I tilfælde af afgang, hvorved antal- let af bestyrelsesmedlemmer kommer under 5, kan bestyrelsen supplere sig med nye medlem- mer indtil førstkommende ordinære repræsen- tantskabsmøde. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen eller afsættes af den, som har valgt ham.«

5. § 15 e, stk. 1, affattes således:

»Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlem- mer, der vælges af generalforsamlingen, jf. dog § 15 c.«

6. § 15 j, stk. 1, affattes således:

»Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlem- mer, der vælges af generalforsamlingen eller, hvis sammenslutningens vedtægter bestemmer det, af repræsentantskabet.«

7. § 16, stk. 2, ophæves.

§ 2

I lov om forsikringsvirksomhed, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 963 af 29. november 1994, som ændret ved lov nr. 369 af 14. juni 1995, foretages følgende ændring:

1. § 83 ophæves.

§ 3

I realkreditloven, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 802 af 5. oktober 1995, foretages følgende ænd- dring:

1. § 14, stk. 1, affattes således:

»Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlem- mer.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter be- kendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. For bestyrelsesmedlemmer, der er ud- peget af en minister før lovens ikrafttræden, ophører bestyrelseshvervet ved lovens ikraft- træden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Adgangen for regeringen til at udpege bestyrelsesmedlemmer i pengeinstitutter, forsikringsselskaber og realkreditinstitutter opleves som et levn fra den socialdemokratiske guldalder, hvor statsstyring, offentlig kontrol og tildeling af vellønnede hverv til partifæller var god latin på Christiansborg.

Lovforslaget har til formål at fjerne dette rudiment fra lovgivningen.

Som begrundelse for lovforslaget fremhæves navnlig:

1. I nutidens erhvervsliv har man en klar viden om, at staten og statsligt udpegede repræsentanter ikke er i stand til at tilføre kommercielt drevne virksomheder kvaliteter, der ikke kan tilvejebringes på anden mere hensigtsmæssig og mere demokratisk måde. De virksomheder f.eks. inden for bank- og sparekassesektoren, der ønsker at tiltrække og udnytte særlig ekspertise i deres bestyrelsesarbejde, har fuld ret til at sammensætte den generalforsamlingsvalgte bestyrelse efter behov. Ministerudpegning af en partifælle, en tidligere ministerkollega eller andre velmeriterede bonkammerater til sådant bestyrelsesarbejde er en ganske urimelig indblanding i forretningslivet.

2. Det er en fejltagelse, hvis nogen måtte tro, at ministerudpegede bestyrelsesmedlemmer virker som en slags tillidsmænd eller vagthunde for befolkningen eller forbrugerne. Selv efter at disse bestyrelsesmedlemmer er blevet udstyret med manual, har ingen henvendt sig til hverken de ansvarlige ministre eller Finanstilsynet, bl.a. fordi de ikke har en juridisk pligt til dette. I de år regeringen har haft adgang til ministerudpegning af bestyrelsesmedlemmer, er denne ret benyttet til at udpege et trecifret antal personer, alle med gode forbindelser til de gamle partier og det politiske establishment. Men næppe i et eneste tilfælde er det forekommet, at denne garde af politiske venner har kunnet gribe advarende ind, når den pågældende virksomhed eller organisation var på kollisionskurs. Ved flere sammenbrud i bankverde-

nen og i en række andre insolvenssituationer er der ikke det mindste holdepunkt for at antage, at de ministerudpegede bestyrelsesmedlemmer kunne tilføre virksomheden en viden, som den havde behov for, ligesom der heller ikke er dokumentation for, at de pågældende i tide har kunnet advare myndighederne eller andre om den skæbnesvangre udvikling i virksomheden. Det samme gælder for realkreditinstitutterne, hvor de ministerudpegede bestyrelsesmedlemmer i passiv tavshed har deltaget i bestyrelsesarbejdet også i de kriseperioder, hvor der var størst grund for bestyrelserne til at gribe ind over for overbelåningsager, udlandseventyr og andre ledelseseksperimenter.

3. Regeringen påfører befolkningen en urimelig og, som det er påvist foran, nytteløs udgift, hver gang ministeren udpeger et bestyrelsesmedlem til et pengeinstitut, en forsikringsvirksomhed eller et realkreditinstitut. Under udvalgsarbejdet vil de samlede udgifter herved blive afdækket, men det står på forhånd klart, at de gamle partiers gensidige uddeling af vellønnede bestyrelseshverv reelt kun har et eneste konkret formål, nemlig at sikre indtægter for politiske venner. Al tale om et værdifuldt samspil mellem stat og erhverv og om det positive ved en blandingsøkonomi, hvor staten helt naturligt deltager som aktør i forretningslivet etc., er og bliver en gammelsocialistisk fiktion.

4. De anakronistiske bestemmelser om ministerudpegede bestyrelsesmedlemmer blev indsat i realkreditlovgivningen i 1970 (jf. lov nr. 281 af 10. juni 1970), i bank- og sparekasseloven i 1974 (jf. lov nr. 199 af 2. april 1974) og i forsikringsloven i 1992 (jf. lov nr. 1062 af 23. december 1992). Reglerne kan bedst forklares som en naturlig konsekvens af en tidstypisk holdning hos det politiske flertal i 1970'erne. Her gjorde der sig mange misforståelser gældende præget af de gamle partiers – og især Socialdemokratiets – ukuelige tro på statskollektivets overlegenhed i forhold til individet. På denne baggrund er det forståeligt, at det politiske flertal ved gennemførelsen af reglerne om ministerudpegede bestyrelses-

medlemmer i pengeinstitutterne fandt det naturligt at udtale bl.a., at formålet »er at medvirke til, at almindelige samfundsmæssige interesser og hensyn holdes for øje i pengeinstitutternes virksomhed, samt at fremme de af lovgivningsmagten formulerede erhvervspolitiske målsætninger.« (Jf. Erhvervsudvalgets betænkning af 14. marts 1974 over forslag til lov om banker og sparekasser, Folketingstidende 1973-74, 2. samling, sp. 151 ff).

I dag må visdommen om statskollektivets overlegne kvaliteter og altomfattende omhu for alle samfundets anliggender siges at være eroderet. Regler som dem, der nu foreslås afskaffet, er nu stort set ikkeeksisterende i den civiliserede del af verden og formentlig helt eller delvis afskaffet i de tidligere socialistiske folkerepublikker. Det er skamfuldt, hvis dansk lovgivning fortsat skal være plettet af dette levn fra fortiden.

Skulle man endelig pege på sektorer i samfundet, hvor ekstern udpegning af bestyrelsesmedlemmer kunne være gavnlige, ville det føles langt mere naturligt at anmode repræsentanter for erhvervslivet om – på frivilligt grundlag – at indtræde som kontrollanter og vejledere i den offentlige sektor, f.eks. i departementer, styrelser og andre statslige organer. Her kunne repræsentanter med erhvervs erfaring vejlede og undervise aktørerne i de departementale beskyttede akademikerværksteder i, hvordan samfundet fungerer for den del af befolkningen, der er underkastet markedsøkonomiske spilleregler. Lovforslaget er i hovedtræk en genfremsættelse af lovforslag nr. L 218, folketingsåret 1991-92, FF, sp. 6016, Tillæg A, sp. 5053, FF, sp. 7588, Tillæg B, sp. 1369, FF, sp. 10085 og FF, sp. 10354.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1, 2, 5 og 6

De foreslåede bestemmelser indebærer, at der ikke skal være ministerudpegede medlemmer af bestyrelser i pengeinstitutter. Bestyrelserne skal dog fortsat have mindst 5 medlemmer.

Til nr. 3, 4 og 7

De foreslåede bestemmelser er en konsekvens af nr. 1, 2, 5 og 6.

Til § 2

Til nr. 1

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at der ikke skal være ministerudpegede medlemmer af bestyrelser i livs- og pensionsforsikringsselskaber.

Til § 3

Til nr. 1

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at der ikke skal være ministerudpegede medlemmer af et realkreditinstituts bestyrelse. Bestyrelsen skal dog fortsat bestå af mindst 5 medlemmer.

Til § 4

Det foreslås, at loven skal træde i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, og at alle ministerudpegede medlemmer af bestyrelserne i pengeinstitutter, forsikringsselskaber og realkreditinstitutter fra lovens ikrafttræden fratræder hvervet.